

Adile Sultan Sarayı'nın Tarihçesi

134 yıllık bir kültür varlığı...

Sultan Abdülmecid, 1856 yılında satın aldığı konağı, çok sevdiği kız kardeşi Adile Sultan'a yazlık ikametgah olarak vermek istemiştir. Ancak bu isteğini, Sultan Abdülmecid'ten sonra tahta çıkan kardeşi Sultan Abdülaziz yerine getirmiştir. 1861'de Sultan Abdülaziz, eşsiz manzarasına karşılık, harap durumda bulunan konağı yıktırarak, yerine şimdiki sarayı yaptırmıştır. Sarayın mimarının, kesin olmamakla birlikte, tarihsel araştırmalarda "Hassa mimarı Sarkis Balyan ya da aynı aileden Kirkor Balyan" olduğu belirtilmektedir.

Osmanlı Hanedanı içinde divan sahibi tek kadın şair olarak tanınan Adile Sultan'ın, Kandilli'nin imarına katkıda bulunduğu, yoksullara yardım ettiği, eğitim konularına ilgi duyduğu bilinmektedir. Çok sevdiği eşini ve dört kızını genç yaşlarda kaybettikten sonra, bu güzel sarayda oturmak istememiş ve 1868 yılında sarayı terketmiştir. Adile Sultan 1901 yılında da sarayı Milli eğitime bağışlayarak vefat etmiştir.

İkinci Meşrutiyet'in kişi özgürlüğü ve kadın haklarını da kapsayan reformist hareketleri arasında, ilk Meclis-i Mebusan Başkanı Ahmed Rıza Bey ile ilk kadın gazetecimiz olan kız kardeşi Selma Rıza Hanım'ın çabalarıyla Adile Sultan Sarayı bir eğitim yuvasına dönüştürülmüştür. Ali Rıza Bey ve Selma Rıza Hanım kadınların iyi eğitilmesiyle ilgili konularda gönüllü, ateşli, kararlı ve güçlü bir savaş vermişlerdir. Ahmed Rıza Bey, yüksek öğrenimi için gittiği Fransa'da siyasal ve kültürel hareketleri izlemiş, Jön Türklerin etkinliklerinde yer almış; yurda döndükten sonra da II. Abdülhamit'e mektuplar yazarak; Doğu kültürünün Batı kültürüyle yoğrulmasını, eğitim sisteminde köklü değişimler yapılmasını öneren, çetin kişiliğiyle tanınmış bir aydındır. Selma Rıza Hanım ise Sorbonne Üniversitesi'nde yetişmiş, özellikle kız öğrencilerin çok iyi koşullarda okutulmasını amaç edinerek bu konuda sürekli makaleler yazan bir Türk kadınıydı. İki kardeş, Galatasaray Lisesi gibi yabancı dille öğretim yapan yatılı bir kız lisesi açılması için uygun bir bina bulmak istemişlerdi. Ahmed Rıza Bey, Boğaziçi'nin en güzel tepesinde 40 yıldır harap duran Adile Sultan Sarayı'nı düşünmekteydi. O dönem padişahı II. Abdülhamit Han eğitim alanında kullanılması koşuluyla sarayın bağışına izin vermiştir.

Ali Rıza Bey, sarayın onarımı ve yatılı okula dönüştürülmesi için dar bütçeli Maarif Nezareti'ne yük olmaktan kaçınmak üzere bir komisyon kurulmasını sağlamıştır. Yine saray restorasyonu için yardım derneklerinden ve varlıklı kişilerden toplanan bağışlar toplanmış, piyangolar düzenlenmiştir. Ancak Balkan Savaşı, Birinci Dünya Harbi, İstanbul'da art arda çıkan büyük yangınlar gibi, her atılıma sekte vuran, aman vermez engellerle karşılaşmışlardır. Nihayet rüya, 1916 yılında gerçekleşmiş ve Türkiye'nin ilk yatılı kız lisesi "Adile Sultan İnas Mekteb-i Sultanisi" adıyla, yuva-ilk-orta-lise bölümleriyle bir Alman müdürün yönetiminde eğitime açılmıştır.

Zamanla okulun öğrenci sayısı artıp saray binası ihtiyaca cevap veremediğinden, 1968 yılında lisenin korusu içinde yeni bir bina yapılarak öğretim birimleri buraya taşınmıştır. Sarayda ise yemekhane, yatakhane, çamaşırhane, etüd odaları vb. kalmıştır.

1986 yılında, Saray bir elektrik kontağının neden olduğu yangın sonucu bir gecede harabeye dönüşmüştür.

1986 yılındaki yangın sonunda dört duvar halinde kalan tarihi yapı, KANKEV'in uzun ve zorlu çabalarıyla yeniden hayata geçirilmiştir. Sakıp Sabancı'nın deyişyle "örnek bir kültür ve sanat merkezi" olarak yeniden toplumun hizmetine girmiştir.

5625 metrekare kullanım alanı olan ve aslına uygun biçimde restore edilen merkezde, 500 kişilik toplantı/ziyafet salonu, 200 kişilik toplantı salonu, kokteyl ve sergiler için 1300 metrekarelik salon, 20 adet seminer odası, müze, 150 kişilik restoran, 60 kişilik kafeterya bulunmaktadır.